

LZP projekta Nr. 04.1122
„Priedes augšanas un sēklu daudzuma novērtējums ilgtermiņa izmēģinājumos”
2004. – 2008. gg.

KOPSAVILKUMS

Pētījumi veikti 9 priedes dabiskās un mākslīgās atjaunošanas un augšanas gaitas salīdzināšanas ilgtermiņa parauglaukumos: Daudzevas – Nr.105, Jaunjelgavas – Nr.106, Popes – Nr.107., Vijciema – Nr.108, 109., Dvietes Nr.110, Daugavpils – Nr.111, Silenes – Nr.112 un Skrundas – Nr.113.

Visi objekti reģistrēti Ziemeļvalstu (SNS) *Noltfox* datu bāzē. Eksperimenti ierīkoti 1997. un 1999.gadā, bet Vijciema 108. eksperiments ar dabisko atjaunošanos atstājot 20-40-60 sēklu kokus uz ha – ierīkots 1996.gadā. Dabiskā atjaunošanās skaidrota atšķirīgos augšanas apstākļos izcirtumos un zem sēklu kokiem ar un bez augsnes gatavošanu.

Skaidrota koku sēklu raža, to izplatība un dabiskās atjaunošanās intensitāte. Salīdzināta dabiskā atjaunošanās ar stādīšanu, izmantojot nocirstās audzes sēklu materiālu un selekcionēto vietējo sēklu plantāciju sēklas stādu audzēšanai. Visos objektos veikta jaunaudžu kopšana un retināšana, atstājot 3000-5000 kokus uz ha. Starp stādītajiem kokiem izcirsti visi piesējušies koki. Pirmā uzmērīšana veikta 3 gadu vecumā, bet nākošā 9 gadus pēc kultūru ierīkošanas ar LVM finansiālu atbalstu.

Izmēģinājumu uzmērīšana veikta ar 25 m² lieliem apļveida (40x50m) parauglaukumiem, kuri izvietoti uz parces diagonāles vienādos attālumos 3-4 gab. katrā variantā. Apļveida parauglaukumos tika uzskaitīti visi priedes kociņi un uzmērīts to augstums. Stādījumos tika noteikts saglabājušo koku skaits.

Analizēti koku augstumi atkarībā no izcelsme (vietējs, selekcionēts), atjaunošanās veida (dabiskā, stādījums, sējums), kā arī novietojuma (izcirtums, zem sēklu kokiem) un augsnes gatavošanas veida (gatavotā, negatavotā).

Pastāv atšķirības starp dažādiem atjaunošanas veidiem un variantiem.

Galvenie secinājumi:

- dabiskā atjaunošanās veiksmīgāk notiek sagatavotā augsnē;
- gandrīz visos gadījumos selekcionētais reproduktīvais materiāls, salīdzinot ar vietējas izcelsmes priedi uzrāda lielāku koku augstumu, pieaugumu un saglabāšanos;
- dabiskā atjaunošanās zem sēklu koku vaināgiem (40 gab/ha) notiek sekmīgi, ja iepriekš tiek veikta augsnes skarifikācija, bet nesagatavotā augsnē atjaunošanās notiek nesekmīgi;
- eksperimentā ar 20-40-60 sēklu koku skaitu uz ha, dabiskā atjaunošanas ar augsnes sagatavošanu visos variantos notiek sekmīgi ar 6100-7500 kociņiem uz ha. Nesagatavotā augsnē kociņu skaits ir par 30-50% mazāks un to izvietojums nevienmērīgs;
- sabiezināts sēklu koku skaits (60 gab/ha) nenodrošina labāku atjaunošanos, jo zem koku vaināgiem 5 m rādiusā ap koku stumbru sējeņi, kā arī stādītie stādi iznīkst vai stipri atpaliek augšanā;
- optimālais atstājamo sēklu koku skaits uz ha, lai nodrošinātu sekmīgu atjaunošanos, nepieciešams 20-30 sēklu ražojošie koki ar iepriekšēju augsnes skarifikāciju un ciršanu veikt ziemā – sēklu ražas gadā;
- sēklu koki no cirsmas neatkarīgi no meža tipa izvācamai otrajā vai trešajā gadā pēc sekmīgas atjaunošanas, lai nebojātu jaunaudzes, tukšās un bojātās jaunaudžu stādvietas papildināmas ar stādiem;
- atjaunojot mežu sējot rezultāti atkarīgi no laika apstākļiem pēc sēšanas (nokrišņi, karstums u.c.);

- auglīgākos meža augšanas apstākļos (Dm, Ln, Mr) atjaunošanu labāk veikt stādot selekcionētos stādmateriālu.

Iegūtās atziņas ir nozīmīgas meža nozares prakses un zinātniskajiem darbiniekiem. Pētījuma rezultāti ļaus izvēlēties piemērotākos un ekonomiski izdevīgākos priežu atjaunošanas paņēmienus, kas kalpos par bāzi normatīvo aktu izstrādē.

Eksperimentālie objekti saglabājami un novērojumi tajos turpināmi. Objekti izmantojami meža atjaunošanas semināru organizēšanai un studentu bakalaura vai maģistra darbu izstrādei.

2009. gada 30. janvāris.